

รายงานการเดินทางไปราชการ

ณ เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐประชาชนจีน

๑. ชื่อโครงการ การประชุม Museum Summit ประจำปี ๒๕๖๘ หัวข้อ Going Beyond

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนมุมมองด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์จากทั่วโลก
๒. เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรและองค์กรพิพิธภัณฑ์ทั่วโลก
๓. เพื่อเรียนรู้รูปแบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ในเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐประชาชนจีน

๓. กำหนดเวลา วันที่ ๒๖ - ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๘

๔. สถานที่
๑. ศูนย์การประชุมและการจัดงานแสดงแห่งฮ่องกง (Hong Kong Convention and Exhibition Centre (HKCEC))
 ๒. Tsz Shan Monastery
 ๓. Art Museum (New Wing), The Chinese University of Hong Kong (CUHK)
 ๔. Ming Tak Tong Ancestral Hall
 ๕. The Museum of Contemporary Art & Urban, Shenzhen
 ๖. The New Shenzhen Art Museum
 ๗. Sea World Culture and Arts Center

๕. หน่วยงานผู้จัด กรมการบริการด้านสันทนาการและวัฒนธรรม (Leisure and Cultural Service Department: :CSD) กระทรวงวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวฮ่องกง

๖. หน่วยงานสนับสนุน พิพิธภัณฑ์เกิเมต์ (พิพิธภัณฑ์แห่งชาติด้านศิลปะเอเชีย) ประเทศฝรั่งเศส

๗. กิจกรรม

๑. การศึกษาดูงานในแหล่งมรดกวัฒนธรรม และพิพิธภัณฑ์ในเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และเมืองเซินเจิ้น สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงก่อนและหลังการประชุม
๒. การเข้าร่วมประชุม Museum Summit ประจำปี ๒๕๖๘ หัวข้อ Going Beyond ณ ศูนย์การประชุมและการจัดงานแสดงแห่งฮ่องกง

๘. คณะผู้แทนไทย

ประเทศไทยได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุมฯ จำนวน ๒ คน กรมศิลปากรมอบหมายผู้แทนเข้าร่วมได้แก่

๑. นางสาวนิตยา กนกมงคล ผู้อำนวยการสำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
๒. นางสาวดวงกมล กมลานนท์ ภัณฑารักษ์ชำนาญการพิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาพิพิธภัณฑ์

๙. สรุปสาระของกิจกรรม

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๘

ผู้จัดการประชุมจัดให้มีกิจกรรมก่อนการประชุมโดยการนำคณะศึกษาดูงาน และทำกิจกรรมในแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่สำคัญในฮ่องกง ๓ แห่ง ได้แก่

๑. อนุสรณ์สถานไท่ซาน (Tsz Shan Monastery) : สถานที่ปฏิบัติและเรียนรู้พุทธศาสนาแบบจีน ซึ่งสืบทอดคำสอนมาจากพระศรีศากยมุนี สถานที่นี้ก่อตั้งขึ้นโดย Mr. Li Ka-Shing ซึ่งเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียงชาวฮ่องกง เริ่มก่อสร้างเมื่อปี ๒๕๔๖ แล้วเสร็จและเปิดให้บริการเมื่อปี ๒๕๕๘ ภายในสถานที่แห่งนี้มีประติมากรรมขนาดใหญ่ของพระโพธิสัตว์กวนอิมตั้งตระหง่านสูงเด่น ประติมากรรมสร้างตามรูปแบบของประติมากรรมในสมัยราชวงศ์ซ่ง ทำด้วยสัมฤทธิ์เคลือบผิวด้วยฟลูออโรคาร์บอนสีขาวทั้งองค์ ได้ฐานประติมากรรมพระโพธิสัตว์กวนอิมมีพิพิธภัณฑสถานศิลปะซึ่งเปิดให้ชมอย่างเป็นทางการเมื่อปี ๒๕๖๒ Mr. Li Ka-Shing มีแนวคิดว่าการชื่นชมผลงานศิลปะทางพุทธศาสนาด้วยสุนทรียภาพสามารถปลูกฝังจิตใจและบำรุงวิญญาณได้ จึงได้จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ขึ้น โดยผลงานที่นำมาจัดแสดงประกอบด้วยโบราณวัตถุเนื่องในพุทธศาสนาจากทั่วโลก

ภาพที่ ๑ อนุสรณ์สถานไท่ซาน

ภาพที่ ๒ อนุสรณ์สถานไต้หวัน

ภาพที่ ๓ ด้านหน้าพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ ๔ ภายในพิพิธภัณฑ์

๒. พิพิธภัณฑ์ศิลปะ มหาวิทยาลัยจีน ณ ฮองกง (Art Museum, The Chinese University of Hongkong: CUHK) : กิจกรรมประกอบด้วย

๒.๑ การเรียนรู้แนวความคิดการออกแบบอาคารส่วนต่อขยายใหม่เพื่อจัดแสดงนิทรรศการเพิ่มเติม เรียกว่า Lo Kwee Seong Pavillion ซึ่งเปิดให้บริการเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ที่ผ่านมา อาคารนี้ได้รับการออกแบบโดย Rocco Yim Sen-Kee สถาปนิกที่มีชื่อเสียงของฮ่องกง โดยได้รับแรงบันดาลใจในการออกแบบจากภาพเขียน *The set of Four Landscapes* ของศิลปินจีนชื่อ Chang Dai-chien (ภาพเขียนนี้ประกอบด้วยต้นไม้สีเขียวหนาแน่นเติบโตบนเนินเขา และมีหินยื่นออกมาจากภูเขาด้านบน) และชมนิทรรศการ “Transcending Transience: Art and Culture of Late Ming Jiangnan” ซึ่งเป็นการจัดแสดงนิทรรศการที่แสดงให้เห็นวิถีชีวิตผู้คนในแคว้นเจียงหนานจากสมัยราชวงศ์หมิงตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยังมีความเจริญรุ่งเรือง โดยนิทรรศการดังกล่าวเป็นความร่วมมือระหว่าง CUHK และ พิพิธภัณฑ์เซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ภาพที่ ๕ Lo Kwee Seong Pavillion

ที่มาภาพ: www.cdo.cuhk.edu.hk

ภาพที่ ๖ ห้องนิทรรศการ

ภาพที่ ๗ บอร์ดเปิดด้านหน้าห้องนิทรรศการ

๒.๒ กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักวิชาชีพพิพิธภัณฑ์จากหลายประเทศที่เข้าร่วม โดยผู้จัดแบ่งกลุ่มให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (ICOM) ได้แก่ ๑) Tourism ๒) Technology ๓) Sustainability ๔) Wellbeing ซึ่งการพูดคุยแลกเปลี่ยนทำให้ได้เห็นมุมมองความคิดที่เหมือนหรือแตกต่างกันของคณาพิพิธภัณฑน์ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ภาพที่ ๘ - ๙ กิจกรรมการอภิปราย

๓. บ้านไท ฟู ไท (Tai Fu Tai Mansion) : สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในปี ๒๔๐๘ ในสมัยราชวงศ์ชิง เป็นบ้านของ Man Chung-luen ขุนนางในราชสำนัก ซึ่งบรรพบุรุษของเขาได้มาตั้งรกรากอยู่ใน San Tin ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๒๐ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นแบบจีนประเพณี อีกสถานที่หนึ่งที่ผู้จัดได้นำคณะเข้าเยี่ยมชมคือ บ้านบรรพบุรุษ Ming Tak Tong: สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2354 เพื่อรำลึกถึงบรรพบุรุษของตระกูลหมั่น (Man Wing-sau) อาคารเดิมถูกทุบทิ้งในปี พ.ศ. 2515 และสร้างขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2516 มีเพียงกรอบประตูหินแกรนิตจากหอประชุมตระกูลเดิมเท่านั้นที่หลงเหลืออยู่ หอบรรพบุรุษหลิวหมิงตักตงเคยใช้เป็นห้องอ่านหนังสือ

ภาพที่ ๑๐ - ๑๑ บ้านไท ฟู ไท

ภาพที่ ๑๒

ภาพที่ ๑๓

ภาพที่ ๑๔

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เริ่มต้นการประชุม Museum Summit ๒๕๖๘ ในหัวข้อ Going Beyond อย่างเป็นทางการ โดย นาย CHEUK Wing-hing รองหัวหน้าเลขาธิการเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน กล่าวต้อนรับ และเชิญแขกผู้มีเกียรติ ตัวแทนประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับเชิญรวมถึงตัวแทน ประเทศไทย ถ่ายภาพร่วมกัน จบพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ

จากนั้น Dr. Yannick LINTZ ประธานของพิพิธภัณฑ์กิเมต์ (พิพิธภัณฑ์แห่งชาติด้านศิลปะเอเชีย) ประเทศฝรั่งเศส ในฐานะผู้สนับสนุนการจัดการประชุมครั้งนี้ร่วมกับฮ่องกง เป็นผู้กล่าวเปิดงาน และปาฐกถาในหัวข้อ Creating a New Future for Museums

หัวข้อหลักของการประชุมวันนี้ ประกอบด้วย Museums and Tourism และ Museums and Technology รูปแบบการดำเนินรายการบนเวทีจะมีผู้ดำเนินรายการกล่าวนำในแต่ละหัวข้อและแนะนำวิทยากรแต่ละท่านขึ้นบรรยายตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนั้น ๆ จากนั้นจึงเชิญวิทยากรทุกท่านนั่งพูดคุยร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ซักถาม

ในช่วงสุดท้ายของกิจกรรมวันนี้ คณะได้มีโอกาสเยี่ยมชมนิทรรศการของศิลปิน Xu Bing ณ พิพิธภัณฑ์ศิลปะฮ่องกง (Hong Kong Museum of Art)

ภาพที่ ๑๕ นาย CHEUK Wing-hing กล่าวต้อนรับ

ภาพที่ ๑๖ ถ่ายภาพหมู่

ภาพที่ ๑๗ Dr. Yannick LINTZ กล่าวเปิดงาน และปาฐกถา

ภาพที่ ๑๘ - ๑๙ การประชุม Session ๑ และ ๒ (วันที่ ๑)

วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๘

หัวข้อหลักของการประชุมวันนี้ ประกอบด้วย Museums and Sustainability และ Museums and Wellness รูปแบบการดำเนินรายการบนเวทีจะมีผู้ดำเนินรายการกล่าวนำในแต่ละหัวข้อและแนะนำวิทยากรแต่ละท่านขึ้นบรรยายตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนั้น ๆ จากนั้นจึงเชิญวิทยากรทุกท่านนั่งพูดคุยร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ซักถาม

ในช่วงสุดท้ายของการประชุมเป็นช่วงพิธีปิด โดยได้รับเกียรติจาก นาย Bertran LORTHOLARY เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำสาธารณรัฐประชาชนจีน กล่าวปิดการประชุม

ในช่วงเย็นผู้จัดได้นำคณะชมทัศนียภาพอ่าววิกตอเรีย พร้อมชมงานศิลปะของพิพิธภัณฑ์เอ็มพลัส (M+) ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ศิลปะวัฒนธรรมร่วมสมัยที่มีชื่อเสียงระดับโลกแห่งเอเชีย

ภาพที่ ๒๐ – ๒๑ การประชุม Session ๓ และ ๔ (วันที่ ๒)

ภาพที่ ๒๒

นาย Bertran LORTHOLARY
เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำ
สาธารณรัฐประชาชนจีน กล่าวปิด
การประชุม

ภาพที่ ๒๓

นาย Bertran LORTHOLARY
Manda CHAN
Dr. Yannick LINTZ
ถ่ายภาพที่ระลึกพิธีปิด

ภาพที่ ๒๔ แนะนำสถานที่ พิพิธภัณฑ์เอ็มพลัส (M+) ริมอ่าววิกตอเรีย

วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๘

การศึกษาดูงานในแหล่งมรดกวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นกิจกรรมภายหลังการประชุมที่จัดให้คณะได้มีโอกาสศึกษาดูงานพิพิธภัณฑ์ในเมืองเซินเจิ้น สาธารณรัฐประชาชนจีน สถานที่ที่ได้เยี่ยมชม ๔ แห่ง ได้แก่

๑. พิพิธภัณฑ์เซินเจิ้น (Shenzhen Museum) : ก่อตั้งขึ้นในปี ๑๙๘๑ โดยเป็นพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมแห่งแรกในเซินเจิ้นที่ทำหน้าที่ด้านพิพิธภัณฑ์สถานวิทยาไว้อย่างครบถ้วน ได้แก่ การสะสม การอนุรักษ์ การวิจัย การจัดแสดง และการศึกษา ประกอบด้วยพิพิธภัณฑ์ ๔ แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมพื้นบ้านเซินเจิ้น พิพิธภัณฑ์ศิลปะโบราณเซินเจิ้น ห้องนิทรรศการการปฏิรูปและเปิดเมืองเซินเจิ้น และอดีตที่ตั้งกองบัญชาการกองโจรแม่น้ำตงเจียง มีพื้นที่ครอบคลุมมากกว่า ๖๕,๐๐๐ ตารางเมตร ปัจจุบันมีวัตถุในพิพิธภัณฑ์มากกว่า ๒๒๘,๐๐๐ รายการ

ภาพที่ ๒๕ พิพิธภัณฑ์เซินเจิ้น

ภาพที่ ๒๖- ๒๗ นิทรรศการประวัติศาสตร์โบราณคดีเมืองเซินเจิ้น

ภาพที่ ๒๘ -๒๙ นิทรรศการประวัติศาสตร์โบราณคดีเมืองเฉินเจิ้น

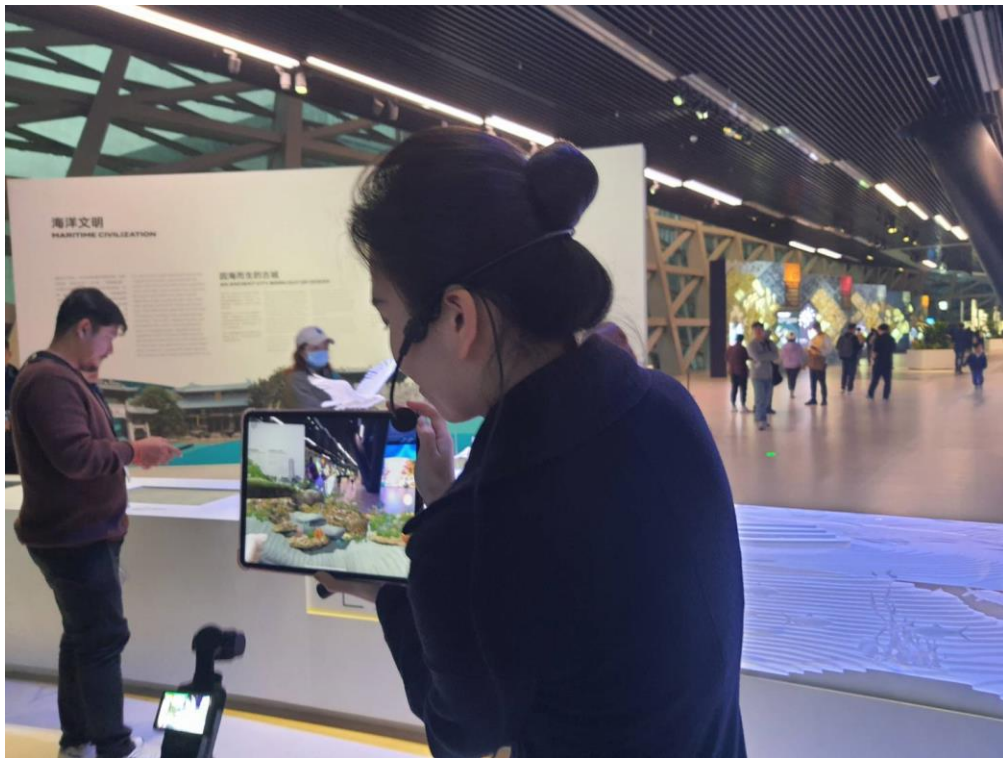
๒. พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยและนิทรรศการการวางผังเมือง (The Museum of Contemporary Art & Urban Planning Exhibition) : ก่อตั้งในปี ๒๕๖๐ พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ในศูนย์วัฒนธรรม Futian (ซึ่งประกอบด้วยศูนย์พลเมือง ห้องสมุด หอประชุมคอนเสิร์ต และพระราชวังเด็ก) จัดแสดงผลงานศิลปะร่วมสมัย ทั้งของศิลปินจีนและจากต่างประเทศ โดยแสดงให้เห็นถึงมาตรฐานวิชาการระดับนานาชาติ และหน้าที่ในการให้การศึกษาศิลปะแก่สาธารณะ

ภาพที่ ๓๐ โถงต้อนรับ

ภาพที่ ๓๑ นิทรรศการภายใน

ภาพที่ ๓๒ การนำ AR มาใช้ในนิทรรศการ

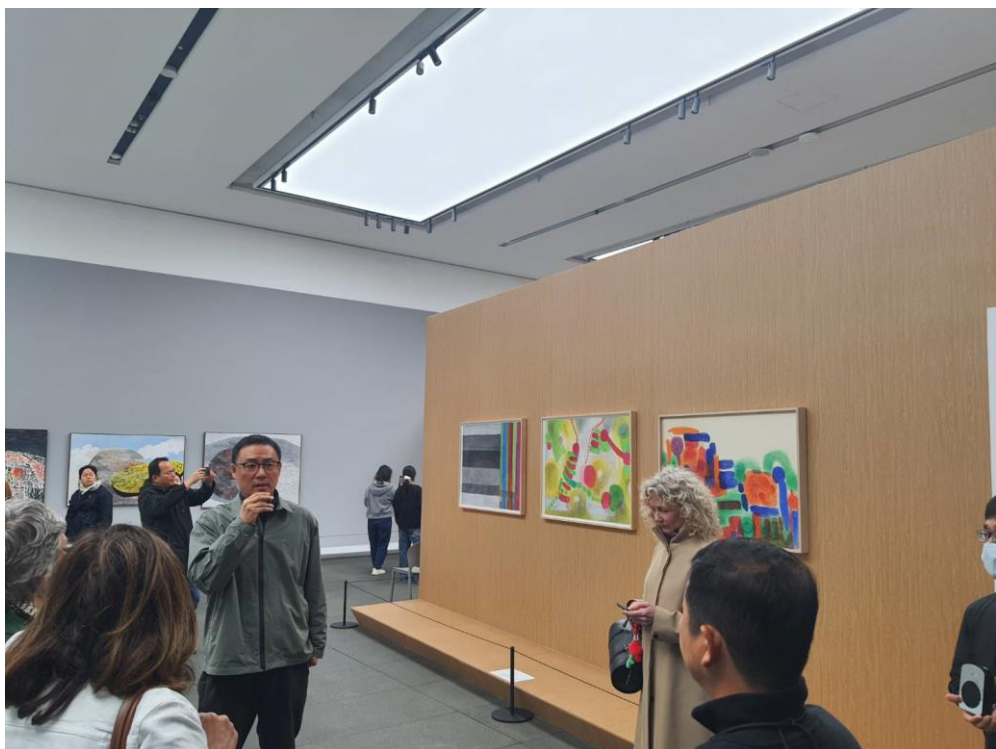

ภาพที่ ๓๓ สื่อประกอบแบบให้ผู้ชมมีส่วนร่วม

๓. พิพิธภัณฑ์ศิลปะเซ็นเจิ้นแห่งใหม่ : ที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์อยู่แกนกลางของการพัฒนาเมืองบนชายฝั่งตะวันออกของเขตอ่าวกว่างตุ้ง-ฮ่องกง-มาเก๊า พิพิธภัณฑ์ศิลปะแห่งนี้ทดลองเปิดให้บริการเมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๖ ครอบคลุมพื้นที่ก่อสร้าง ๖๖,๐๐๐ ตารางเมตร พื้นที่จัดนิทรรศการ ๑๖,๐๐๐ ตารางเมตร พื้นที่จัดนิทรรศการประติมากรรมกึ่งกลางแจ้ง ๓,๕๐๐ ตารางเมตร และห้องจัดนิทรรศการศิลปะ ๑๘ ห้อง รวมถึงห้องเก็บคอลเลกชันภาพวาด ห้องบรรยายวิชาการ ห้องสมุดศิลปะ พื้นที่บริการอาสาสมัคร และร้านค้า ผลงานศิลปะพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนอื่นๆ

ภาพที่ ๓๔ โถงต้อนรับขนาดใหญ่

ภาพที่ ๓๕ นิทรรศการศิลปะจัดแสดงภายใน

๔. ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมโลกแห่งทะเล (Sea World Culture and Arts Center) : เป็นสถานที่ทางวัฒนธรรมเชิงนิชแห่งแรกที่ก่อตั้งโดย China Merchants Shekou ร่วมกับพิพิธภัณฑ์ Victoria and Albert (V&A) ในลอนดอน ด้วยภารกิจในการสร้างแพลตฟอร์มแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศสำหรับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ศูนย์แห่งนี้จึงผสมผสานพื้นที่ทางวัฒนธรรม เช่น แกลเลอรีนิทรรศการพิพิธภัณฑ์นานาชาติ พื้นที่การศึกษาสาธารณะ และโรงละคร เข้ากับพื้นที่เชิงพาณิชย์และสันทนาการอย่างเป็นธรรมชาติ ศูนย์แห่งนี้เป็นสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมในเมืองแห่งใหม่ที่ได้รับรางวัล Pritzker Prize อันโล่งดังในเขต Greater Bay Area ศูนย์แห่งนี้เป็นผลงานเพียงชิ้นเดียวในจีนของสถาปนิกชื่อดัง Fumiliko Makoto ศูนย์แห่งนี้จัดนิทรรศการนานาชาติขนาดใหญ่ การแสดงศิลปะนานาชาติ และกิจกรรมสาธารณะมากมายทุกปี นอกจากนี้ จะเสริมสร้างชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ศูนย์แห่งนี้ยังใช้ทรัพยากรมากมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ในเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสร้างเครือข่ายสถาบันการออกแบบ วัฒนธรรมและศิลปะในภูมิภาคที่ทำงานร่วมกันได้

ภาพที่ ๓๖ โถงต้อนรับ

ภาพที่ ๓๗ นิทรรศการที่ร่วมกับ V&A

ภาพที่ ๓๘ ศิลปินผู้ออกแบบแนะนำผลงาน

๑๐. ข้อเสนอแนะจากการจัดกิจกรรม

-กรมการบริการด้านสันทนาการและวัฒนธรรม (Leisure and Cultural Service Department: CSD) กระทรวงวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวฮ่องกง ในฐานะผู้จัดการประชุมมีการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนในฮ่องกงและในต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดการสร้างการรับรู้อย่างกว้างขวาง และมีการจัดโปรแกรมในทุกสถานที่ที่ได้ศึกษาดูงานอย่างเข้มข้น

-จากการศึกษาดูงานในพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ทั้งในฮ่องกงและจีนแผ่นดินใหญ่ พบว่ารัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติเป็นอย่างมาก มีการพัฒนาเมืองควบคู่ไปกับการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ที่สื่อสารเนื้อหา (content) ที่มีความโดดเด่นแตกต่างกันไป แม้ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ศิลปะเหมือนกัน ทำให้ดึงดูดกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันได้

-พิพิธภัณฑ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการนำเทคโนโลยีอัจฉริยะ ในรูปแบบโลกเสมือนประเภท AR เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อการสื่อสารในพิพิธภัณฑ์เพื่อกระตุ้นการรับรู้แก่ผู้เข้าชมได้อย่างมาก

-พิพิธภัณฑ์มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ เช่น หูฟัง ไว้มือถือ ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงสาระในการชมนิทรรศการได้เป็นอย่างดี

-สถาปัตยกรรมเก่าแก่ในฮ่องกง ได้รับการดูแลจากรัฐบาลเป็นอย่างดี มีการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยมีคนในชุมชนเป็นผู้แนะนำข้อมูลสถานที่แก่นักท่องเที่ยว ชุมชนมีการอนุรักษ์การแสดงแบบประเพณีไว้ได้อย่างเข้มแข็ง เช่น การแสดงเชิดสิงโต การแสดงจิ้ง นอจากนี้ยังมีการประยุกต์การแสดงแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวสถานที่ที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีบุคลากรสำหรับการนำชมและมีอาสาสมัครไว้คอยให้บริการ

-การออกแบบกิจกรรมอภิปรายพูดคุยกลุ่มย่อยระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมช่วยให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมุมมองที่ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็นภาพการทำงานพิพิธภัณฑ์ที่หลากหลาย

(ลายมือชื่อ).....

(นางสาวนิตยา กนกมงคล)

ผู้อำนวยการสำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

(ลายมือชื่อ).....

(นางสาวดวงกมล กมลานนท์)

ภัณฑารักษ์ชำนาญการพิเศษ